

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 21 febr. 1887, kl. 10 f. m.

*Utlåtande angående regleringen af utgifterna under riksstatens
första hufvudtitel. (1:a U. A.)*

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

för kongl. hofstaten.....	kronor 1,214,900: —
» » slottsstaten	» 123,100: —
tillsammans kronor 1,338,000: —	

har Kongl. Maj:t i enlighet med beslut, som innefattas uti det den kongl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden den 12 januari innevarande år, föreslagit,

att för en hvar af Deras Kongl. Högheter Hertigarne af Gotland, Westergötland och Nerike må uppföras ett årligt anslag till belopp af 26,000 kronor;

samt att, under förutsättning af bifall härtill, det för Kongl. Maj:ts hofhållning anvisade anslag, 800,000 kronor, må nedsättas med motsvarande belopp, 78,000 kronor, eller till 722,000 kronor.

Till omförmälda statsrådsprotokoll har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anfört, att han, vid det förhållande att de af

sistlidne Riksdag för afslag å den kongl. propositionen angående apanage åt H. K. H. Hertigen af Gotland anförda skäl fortfarande kunde af Riksdagen åberopas, väl ej funne någon framgång vara att påräkna för en förnyad framställning i oförändrad form. Men då Hans Maj:ts Konungen erbjudit en sådan anordning, hvarigenom utan höjande af första hufvudtitelns slutsumma tillfälle i allt fall kunde beredas att i staten uppföra personliga apanager åt Deras Kongl. Högheter Hertigarne af Gotland, Westergötland och Nerike, ville statsrådet så mycket hellre förorda frågans lösning på dylikt sätt, som statsrådet erkände det principiellt rigtiga deri, att Konungens till mogen ålder komne söner erhöle särskilda apanager åt sig anvisade; och hemställde statsrådet därför, att hos Riksdagen måtte äskas uppförande å riksstatens första hufvudtitel af ett årligt anslag till belopp af tjugusex tusen kronor för en hvar af Deras Kongl. Högheter Hertigarne af Gotland, Westergötland och Nerike, samt att, under förutsättning af Riksdagens bifall härtill, det för Kongl. Maj:ts hofhållning anvisade anslag, 800,000 kronor, måtte nedsättas med motsvarande belopp, 78,000 kronor, eller till 722,000 kronor.

Då Kongl. Maj:ts förevarande förslag ej innebär någon ökning utan blott en fördelning af det till Kongl. Maj:ts hofhållning nu utgående anslag, finner utskottet, utan att ingå i någon pröfning af ofvan berörda principfråga, sig böra på sådant sätt tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning, att utskottet hemställer,

- a) att det för Kongl. Maj:ts hofhållning anvisade årliga anslag, 800,000 kronor, må nedsättas till 722,000 kronor, samt att, så länge detta anslag icke höjes, ett årligt anslag af 26,000 kronor till hvardera af Deras Kongl. Högheter Hertigarne af Gotland, Westergötland och Nerike må i riksstaten uppföras; samt
- b) att de öfriga anslagen under denna hufvudtitel må i riksstaten för år 1888 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 18 februari 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

Af herrar grefve *G. Sparre*, *N. Fosser*, grefve *W. G. Hamilton*, grefve *E. C. A. Piper*, friherre *F. von Essen*, friherre *R. von Kræmer*, *E. Sederholm*, *H. P. P. Tamm*, *C. E. Casparsson*, *G. V. Schotte* och *J. S. Nisser*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag beträffande första hufvudtiteln bort hafva följande lydelse och innehåll:

»Då Kongl. Maj:ts förevarande förslag ej innebär någon ökning, utan blott en fördelning af det till Kongl. Maj:ts hofhållning nu utgående anslag, finner utskottet, utan att ingå i någon pröfning af den af statsrådet och chefen för finansdepartementet omförmälda principfråga, sig böra på sådant sätt tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts framställning, att utskottet hemställer,

a) att af det till Kongl. Maj:ts hofhållning nu utgående anslag må, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, till en hvar af Deras Kongl. Högheter Hertigarne af Gotland, Westergötland och Nerike anvisas ett årligt anslag af 26,000 kronor och följaktligen anslaget till Kongl. Maj:ts hofhållning bestämmas till 722,000 kronor; samt

b) att de öfriga anslagen under denna hufvudtitel må i riksstaten för år 1888 uppföras med oförändrade belopp.»

Af herr friherre *B. A. Leijonhufvud*, som yttrat:

»För min del hade jag helst sett, att Kongl. Maj:ts förslag blifvit bifallet utan vilkor eller tillägg. Dock anser jag den af utskottet föreslagna formuleringen temligen oskadlig och har hellre låtit den passera än jag velat sätta frågan på sin spets.»

Af herr *N. Petersson* i Runtorp, som anført:

»Då hvarken Kongl. Maj:ts eller utskottets förslag afser någon ökning eller minskning af första hufvudtitelns slutsumma och utskottet icke funnit sig böra ingå i pröfning af principfrågan, huruvida söner af Konung då de uppnått myndig ålder böra tillerkännas personliga apanager, så och då denna principfråga synes mig vara hufvudsaken med framställningen i fråga och genom ett bifall till utskottets förslag att i detta fall uppföra särskilda apanager den afsedda

principen hufvudsakligen blefve derigenom afgjord; så har jag ansett att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke måtte vinna Riksdagens bifall, utan må den föreslagna fördelningen af anslaget till Hans Maj:ts hofhållning vara en familjeangelägenhet, som lika väl kan ske af kongl. hofförvaltningen, och bero på Hans Maj:ts egen önskan, huru mycket Han af sitt hofhållningsanslag årligen vill tilldela sina söner.

Jag hemställer således att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning och utskottets hemställan under punkterna a och b, beslutar att anslagen under första hufvudtiteln skola i riksstaten för år 1888 uppföras med oförändrade belopp».

Af herr *P. Pehrsson* i Törneryd, hvilken andragit:

»Då statsutskottet med godkännande af den ifrågasatta nedsättningen i anslaget till Konungens hofhållning icke allenast i ekonomiskt hänseende lemnat bifall till det vilkor, som blifvit förknippadt med detta förslag, utan äfven, efter mitt förmenande, derigenom gifvit stöd åt det principiella uttalande, som dervid varit förenadt, så finner jag mig föranlåten att mot utskottets beslut anmäla min reservation. Det heter visserligen i utskottets utlåtande att man lemnar det principiella i anslagsfrågan derhän; men ett sådant förbehåll torde icke komma att väga mycket vid sidan af det faktiska i sjelfva anslagsbeviljandet, hvaruti, om än på ett mera doldt sätt, man ändock säkerligen skall komma att finna ett erkännande af den grundsats, som ligger under och som i den Kongl. propositionen blifvit uttalad.

Det torde icke kunna bestridas att, näst ett anslag till Konungens hofhållning som medgifver ett fullt värdigt uppträdande i det yttre af statens öfverhufvud, utan att uppmuntra till någon onödig eller skadlig statslyx, ett särskildt anslag äfvenväl till tronföljaren har skäl för sig uti grundlagen. Den konstitutionella ställning, i hvilken han genom bestämmelserna i 39, 40 och 43 §§ regeringsformen befinner sig, måste anses gifva honom ett sådant berättigande, oafsedt den utan tvifvel ur flere synpunkter politiskt kloka omtanken att bereda en tronföljare en sjelfständig ekonomisk ställning.

Hvad deremot öfriga medlemmar af Konungafamiljen beträffar är förhållandet väsentligen olika. Regeringsformen gifver åt prinsar af det kungliga huset, med undantag af tronföljaren, ingen som helst politisk magtställning. Icke en gång 93 § regeringsformen, som handlar om förmynderskap för omyndig Konung, ger den ringaste antydning om att till förmyndare kvalificerad arfurste skulle i det fallet hafva något företräde eller böra komma i fråga. Och ehuru 43 § regeringsformen visserligen stadgar att under vissa uppgifna förhållanden en kunglig

prins må utses till ordförande i statsrådet, så beror likväl detta utslutande på Konungs eller regents förtroende, hvilket grundlagsenligt lika väl kan lemnas åt någon statsrådets ledamot, i följd hvaraf något anspråk på apanage svårligen läser kunna grundas på denna omständighet.

Den närvarande tidpunkten är synnerligen egnad för ett allvarligt begrundande af den föreliggande principfrågan. Den lineala arfsföljden inom Konungafamiljen synes för det närvarande vara mer än någonsin väl betryggad, i följd hvaraf de nuvarande arffurstarne, ehuru den regerande Konungens söner och således närmaste, likväl befinna sig å ett ganska betydligt afstånd hvad sannolikheten för tronföljd beträffar. Om nu under sådant förhållande de icke desto mindre få sig apanager tillerkända, vare sig med ett mera direkt eller, på sätt jag förut antydt, indirekt godkännande af sjelfva principen, så skall derigenom ett prejudikat vara gifvet, hvilket lätt kan leda till apanagers gifvande i en utsträckning, som statsutskottets herrar ledamöter må hända icke tänkt sig. Då jag för min del anser sådant icke kunna lända hvarken det allmänna eller ens dynastien till någon fördel, så har jag icke kunnat underlåta att reservationsvis, på sätt här skett, uttala mina åsikter i ämnet.

Med stöd häraf får jag hemställa, att hvarken Kongl. Maj:ts ifrågasvarande proposition eller statsutskottets förevarande förslag må vinna Riksdagens bifall».

Af herr *J. Jonsson* i Fröstorp, som yttrat:

»Ehuru utskottet undandragit sig att ingå i pröfning af ofvanberörda principfråga, om personliga apanager åt Deras Kongl. Högheter Hertigarne af Gotland, Westergötland och Nerike, så har utskottet, enligt min åsigt, indirekt erkänt principfrågan genom att på förenämnda sätt tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition i detta hänseende; och då jag deremot haft en från utskottets pluralitet afvikande mening, så får jag härigenom afgifva min reservation.»

Bil. Litt. A.

Tabell öfver ordinarie anslagen under riksstatens
första hufvudtitel.

1887 års riksstat anslår:			Förslag till blifvande riksstat:	
Anvisning i kontant:		Kongl. Hof- och Slottsstaterna.	Anvisning i kontant:	
Kronor.	ö.	Kongl. hofstatsanslagen.	Kronor.	ö.
800,000	—	Kongl. Maj:ts hofhållning.		
		Nuvarande belopp	800,000	—
		<i>Minskas</i> med	78,000	—
192,000	—	Hans Kongl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kongl. Höghet Kron- prinsessan	192,000	—
		Hans Kongl. Höghet Hertigen af Gotland	26,000	—
		Hans Kongl. Höghet Hertigen af Vestergötland.....	26,000	—
		Hans Kongl. Höghet Hertigen af Nerike.....	26,000	—
28,000	—	Hennes Kongl. Höghet Hertiginnan af Dalarne.....	28,000	—
18,000	—	Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Eugenie	18,000	—
56,400	—	För underhåll och vård af möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kongl. slotten	56,400	—
45,000	—	Kongl. hofstallets utfodring	45,000	—
22,500	—	Polis-, lys- och renhållning vid kongl. slottet och Arfprinsens palats	22,500	—
3,000	—	Rosersbergs slott	3,000	—
50,000	—	Ved och kol för de kongl. hofven	50,000	—
S:gr 1,214,900	—		S:gr 1,214,900	—
		Kongl. slotten.		
63,000	—	Reparationer å Stockholms slott med flere för de kongl. hofven upplåtna byggnader	63,000	—
T:pt 1,277,900	—		Transport 1,277,900	—

1887 års riksstat anslår:			Förslag till blifvande riksstat:	
Anvisning i kontant.			Anvisning i kontant:	
Kronor. ö.			Kronor.	ö.
T:pt	1,277,900 —	Transport	1,277,900 —	
	11,250 —	Brandväsendet och yttre lyshållningen vid kongl. slottet och Arfprinsens palats	11,250 —	
	24,600 —	Drottningholms och Svartsjö slott	24,600 —	
	5,000 —	Gripsholms slott	5,000 —	
	8,250 —	Ulriksdals slott	8,250 —	
	8,000 —	Haga lustslott och park	8,000 —	
	3,000 —	Strömsholms slott	3,000 —	
S:gr	123,100 —		S:gr	123,100 —
S:a	1,338,000 —	Summa	1,338,000 —	